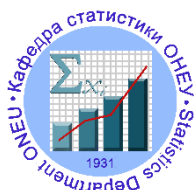

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Частина II

**Одеса
2020**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II. – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – 203 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бабенко С. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Балюк Н. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бурлаченко К. В. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Гаращенко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Іванченко Т. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Клюс І. Г. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,

Кошева Ю. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Кравченко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Кудін П. М. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Мівшук Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Ожоганіч І. Г. – студентка факультету міжнародної економіки Одеського національного економічного університету,

Письменна В. Е. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Пруденко А. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Рубель Г. А. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Сазонов К. О. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

© колектив авторів, 2020

ЗМІСТ

Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Теорія статистики в працях А.Кетле	6
Клюс І.Г., Милашко О.Г. Аналіз розвитку готельного господарства Закарпатської області	13
Рубель Г.А., Самотоєнкова О.В. Аналіз динаміки, структури та активності ринку нерухомості в Україні	22
Кошева Ю.С., Милашко О.Г. Статистичний аналіз середньої заробітної плати в регіонах	32
Кудін П.М., Тарасова К.І. Статистичне оцінювання споживання продуктів харчування	37
Бойко В.С., Вітковська К.В. Статистичний аналіз зайнятості в Україні	44
Кравченко О.В., Самотоєнкова О.В. Статистична оцінка динаміки та потенціалу закладів вищої освіти в Україні	53
Березорудський А.М., Вітковська К.В. Статистична оцінка впливу факторів на обсяг капітальних інвестицій в Україні .	61
Білоус О.Ю., Ольвінська Ю.О. Аналіз фінансової стійкості ПРАТ «ВО Стальканат-Сілур»	68
Іванченко Т.А., Ольвінська Ю.О. Переробка сміття в Україні: проблеми та перспективи	75
Березорудський А.М., Погорєлова Т.В. Статистична оцінка структури продовольчого ринку України	80
Агапченко К.А., Погорєлова Т.В. Статистична характеристика розвитку фермерського господарства в Україні ...	85
Бойко В.С., Погорєлова Т.В. Статистична оцінка земельного фонду України	90
Бойко В.С., Милашко О.Г. Статистичний аспект французько-українських відносин	100
Березорудський А.М., Милашко О.Г. Партнерство України з Чехією	108
Агапченко К.А., Милашко О.Г. Партнерство України з Норвегією	113
Ожоганич Т.Ю., Милашко О.Г. Дослідження стану зовнішнього сальдо товарів та послуг Люксембургу	119

Білоус О.Ю., Вітковська К.В. Формування вибірових сукупностей для обстеження ділової активності підприємств у країнах ЄС	125
Чайковська О.О., Вітковська К.В. Організація вибірових обстежень у різних країнах світу	132
Мившук Ю.І., Самотоєнкова О.В. Статистична оцінка ринку страхових послуг в Україні	140
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз шлюбності та розлучуваності у сучасній Україні	146
Агапченко К.А., Ольвінська Ю.О. Зародження статистичної науки в працях політичних арифметиків	152
Гаращенко О.В., Ольвінська Ю.О. Уільям Петті – засновник школи політичної арифметики	155
Штельмашук М.С., Вітковська К.В. Досвід проведення вибірового обстеження студентами спеціальності «Економіка» з актуальних проблем університету	159
Бабенко С.Ю., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку алкогольної продукції в Україні	166
Письменна В.Е., Ольвінська Ю.О. Дослідження споживчої поведінки у сфері б'юті-індустрії під час пандемії	172
Сазонов К.О., Ольвінська Ю.О. Сутність концепції сталого розвитку регіону та роль статистичних показників у його дослідженні	175
Балюк Н.В., Ольвінська Ю.О. Аналіз динаміки номінальної та реальної заробітної плати в Україні	183
Бурлаченко К.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз ринку кави в Україні	189
Пруденко А.А., Ольвінська Ю.О. Соціальні мережі як елемент нового соціального середовища	193

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ШЛЮБНОСТІ ТА РОЗЛУЧУВАНOSTІ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Штельмашук М. С.¹, Ольвінська Ю. О.²

1 – студент, кафедра статистики,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Штельмашук М. С., Ольвінська Ю. О. Статистичний аналіз шлюбності та розлучуваності у сучасній Україні. У статті розглянуто сутність поняття шлюбу та розлучення, проаналізовано значення шлюбу в суспільстві. Обґрунтовано причини розірвання шлюбів та висвітлено думки науковців щодо даної проблеми. В статті представлено порівняльні таблиці та графіки статистичних досліджень шлюбності та розлучуваності в Україні та інших країнах.

Ключові слова: розлучуваність, шлюбність, сім'я, причини розлучень.

Shtelmashuk M. S., Olvinskava J. O. Statistical analysis of marriage and divorce in modern Ukraine. The article examines the essence of the concept of marriage and divorce, analyzes the meaning of marriage in society. The reasons for divorce are substantiated and the thoughts of scientists on this issue are highlighted. The article presents comparative tables and graphs of statistical studies of marriage and divorce rates in Ukraine and other countries.

Keywords: divorce, marriage, family, reasons for divorce

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Штельмашук, М. С. Статистичний аналіз шлюбності та розлучуваності у сучасній Україні [Текст] / М. С. Штельмашук, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина II – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 146 – 151.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Розлучення (divorce) – розпад шлюбу за життя обох партнерів, що дає їм право на новий шлюб – є поширеним явищем у сучасному світі [1]. Така тенденція безпосередньо впливає на виконання основних функцій сім'ї – відтворення нового покоління. Нестійкість шлюбних стосунків прийшла до нас з заходу і набула поширення наприкінці ХХ століття і вважається одним із проявів Другого демографічного переходу (SDT).

Нестійкість шлюбу є одним із викликів сучасного світу, оскільки змінює умови утримання та виховання дітей. Сучасне людство «може собі

дозволити» певну свободу у питаннях організації сімейного життя, послаблення регламентації сексуальної, шлюбної та репродуктивної поведінки, хоча ще сто років тому був досить жорсткий контроль з боку громади, церкви, держави [2, с. 10]. Сьогодні у світі набувають поширення реструктуровані або монобатьківські відносини, що на думку більшості вчених не здатні створити гармонійних умов для розвитку дитини. Також все більше розвивається тенденція повторних шлюбів, що створює дисгармонійну ситуацію для дітей, що були народжені при першому шлюбі.

Ще одним напрямом сучасності став цивільний шлюб, за якого сторони не вважають за необхідне офіційну реєстрацію своїх відносин. Створюється «ілюзія свободи» від обов'язків, що з психологічної точки зору полегшує сумісне життя, проте значимість таких відносин у суспільстві менша, за традиційний шлюб.

Дослідження шлюбів та розлучень є необхідним для вирішення соціальних та демографічних проблем, для розуміння поведінки сучасного суспільства та прогнозування кількості та якості його відтворення.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблеми шлюбно-сімейної сфери активно вивчаються іноземними науковцями, зокрема такими як: Дж. Беккер, Р. Майкл, Т. Пікетті, Ю. Вайс, Р. Вілліс. Серед вітчизняних вчених процеси укладання шлюбів та розлучень вивчали З. Г. Зайцева, С. Захаров, С. Голод, В. Г. Постовий, Г. Фигдор.

Українські демографи (Ю. Корчак-Чепурківський, Л.Чуйко) досить детально вивчили характеристики розлучуваності на окремих етапах розвитку країни [3, с. 112–124; 4, с. 130–171], однак постає потреба у розумінні загальної картини еволюції цього процесу в Україні та визначенні його сучасних особливостей.

Метою статті є формування тенденції шлюбів та розлучень у сучасній Україні та порівняння отриманих результатів з показниками інших країн.

Виклад основного матеріалу. ХХІ сторіччя характеризується суттєвими змінами в структурі сім'ї: все більше чоловіків і жінок знаходяться в статусі «незаміжня», «розлучений» або «у цивільному шлюбі». За останні 50 років змінилася психологія населення, люди все більш прислухаються до себе, шукають комфорту та рідше бояться змін. Про це свідчить тенденція розлучуваності з 1955 року до 2015 року (таблиця 1).

За даними таблиці бачимо, що у відсотковому плані показники розлучуваності зростають, і за 60 років цей відсоток зріс на 38,26 в.п. За тенденції зростання кількості розлучень, кількість шлюбів в Україні скоротилася. Причиною тому є віяння західних тенденцій щодо «формальностей» шлюбу, щодо віку, в якому жінка має вступати до шлюбу та цінності сім'ї в цілому. Сьогодні на перший план виходить самореалізація особистості і не кожен здатен знайти баланс між роботою та сім'єю, що служить однією з причин збільшення кількості розлучень.

Таблиця 1

Динаміка кількості шлюбів та розлучень в Україні

Рік	Шлюбів, тис.	Розлучень, тис.	Розлучуваність, %
1955	424,1	21,1	5,0
1960	458,9	53	11,5
1970	465,8	135,4	29,1
1980	463,3	181,7	39,2
1990	482,8	192,9	39,9
2000	274,5	198,1	72,2
2010	305,9	126	41,2
2015	299,038	129,373	43,3

Джерело: сформовано за даними [5]

«У 60-х розлучення засуджувалися суспільством і партією, людина, що ініціювала розлучення, не мала б змоги зробити кар'єру, та й з юридичної точки зору це було зробити непросто. У кінці 70-х процедуру отримання розлучень спростили», – розповідає Лев Пашенко, юрист.

"Високий рівень розлучуваності населення став характерним для України ще в радянський період, але найбільша кількість розлучень (як в абсолютному вираженні, так і в розрахунку на 1000 наявного населення) було зареєстровано в 1992-1993 роках, в період гострої економічної кризи, що була викликана початком трансформаційних процесів", – пояснює в своїй доповіді Людмила Слюсар, провідний науковий співробітник Інституту демографії та соціальних досліджень імені Птухи НАН України.

Розглянемо детальніше тенденцію останніх років (рис. 1).

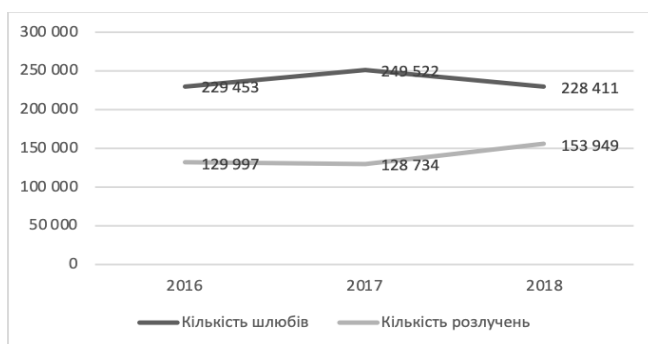

Рис. 1. Динаміка кількості шлюбів та розлучень в Україні 2016-2018 роки

Джерело: сформовано за даними [6]

У 2016 році кількість розлучень склала 56,6% від кількості укладених

шлюбів. У 2017 році кількість розлучень майже не змінилася, а от кількість шлюбів зросла, причиною тому є традиційні віяння. 2016 рік був високосним, тож за прикметою більшість одружень були перенесені на наступний рік. В 2018 році показники одружуваності нормалізувались, проте зросла кількість розлучень – майже на 20% в порівнянні з минулим роком.

Проаналізуємо детальніше показник розлучень у 2018 році, розглянувши його приріст за регіонами в порівнянні до показників 2017 року. За рисунком 2 бачимо, що показник розлучуваності зріс у всіх областях України, проте нерівномірно. Найменший приріст розлучень спостерігається в Чернівецькій (+3,67) та Закарпатській (+4,87%) областях. Також невеликий приріст розлучень на півдні України (6-12%). Найбільше розлучень спостерігалось в Чернігівській, Сумській та Полтавській областях – 51,65%, 42,29% та 33,22% відповідно.

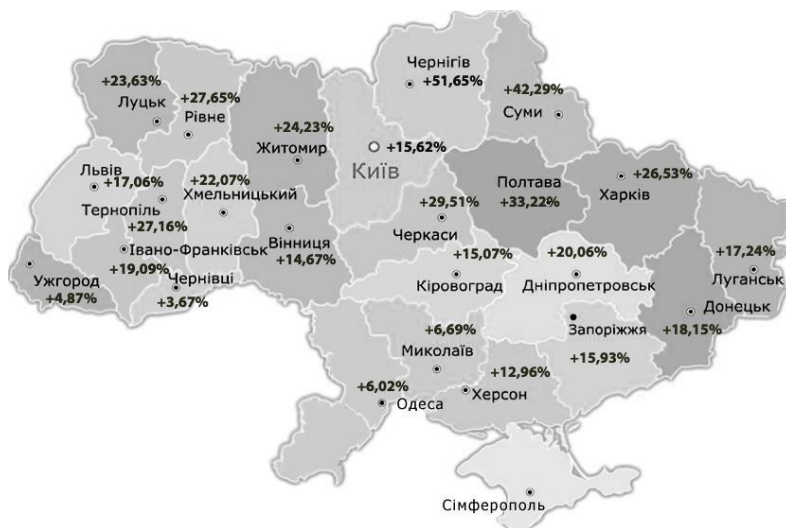

Рис. 2. Приріст розлучень по регіонам України протягом 2018 року
Джерело: сформовано за даними [6]

Проведемо порівняльний аналіз показників шлюбності та розлучуваності у різних країнах. На рисунку 3 представлено кількість розлучень на 100 укладених шлюбів у 2018 році. З обраних для порівняння країн Україна має найбільші показники розлучуваності – 67 розлучень на 100 укладених шлюбів. Не дивлячись на високий рівень розвитку країни в Швеції цей показник досяг майже 50. Найпозитивніший показник у Сербії – 28 розлучень.

У 1975 році Л. В. Чуйко у своїй монографії «Шлюби та розлучення» виділила три основні причини розлучень: алкогольна залежність,

невірність однієї з сторін відносин, а також несумісність характерів. Через 45 років ці причини не втрачають актуальності, проте додаються й нові.

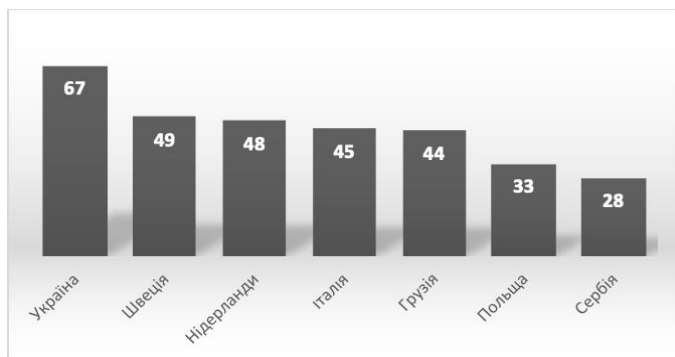

Рис. 3. Кількість розлучень на 100 укладених шлюбів у 2018 році
Джерело: сформовано за даними [7]

Для пояснення причин збільшення кількості розлучень у сучасності звернемося до дослідження американських вчених, результати якого були опубліковані на сайті національної медичної бібліотеки США [8]. Дослідження представляє результати опитувань 52 осіб, що розлучилися протягом 14 років сумісного життя. Вибірка включала 31 жінку та 21 чоловіка. На першому етапі експерименту учасникам в середньому було 25,4 роки. На момент інтерв'ю після розлучення середній вік становив 37,2 роки. Серед запропонованих причин розлучення учасники мали змогу відповідати «так» або «ні».

За результатами дослідження серед основних причин розлучень були:

- відсутність прихильності – 75%;
- невірність – 59,6%;
- конфлікти і суперечки- 57,7%;
- молодий вік для одруження – 45,1%;
- фінансові проблеми – 36,7%;
- зловживання наркотичними речовинами – 34,6%;
- домашнє насилля – 23,5%;
- проблеми зі здоров'ям – 18,2%
- відсутність підтримки з боку сім'ї – 17,3%
- релігійні відмінності – 13,3%

Висновок. Дослідження показало, що в Україні щороку спостерігається приріст кількості розлучених пар, проте кількість бажаючих вступити до шлюбу не зменшується. Вчені-дослідники приходять до думки, що в сучасному світі збільшується «оборотність шлюбів». Тобто

з'являється тенденція одружуватися декілька раз за життя.

Основними причинами розлучуваності є відсутність почуттів та буденні конфлікти, рідше – насилля та наркотична залежність. Людина ХХІ сторіччя відчуває свою свободу, рівноправ'я в стосунках та право вибору, тому більш рішуче та не боязко ставиться до змін в особистому житті.

Поширення розлучень є наслідком модернізації соціального й економічного життя сучасного суспільства на принципах свободи особистості, емансипації, секуляризації, гендерної рівності, соціальної захищеності в умовах сучасного режиму відтворення населення – низької народжуваності й зростаючої тривалості життя. Слід визнати наявність певного протиріччя між сучасною нестійкістю шлюбу і потребою суспільства у комфортних умовах соціалізації підростаючого покоління, негативний вплив яких найбільш відчутний у країнах з низькою економічною та соціальною захищеністю населення, до яких належить і Україна [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Слюсар Л.І. Розлучення в Україні в демографічному вимірі: минуле і сучасність. *Демографія та соціальна економіка*. 2014. № 2 (22). С. 78-89
2. Демографическая модернизация России, 1900–2000 / Под ред. А. Вишневого. М.: Новое издательство, 2006. 608 с.
3. Корчак-Чепурковский Ю.А. Браки и разводы на Украине в 1925 г. *Избранные демографические исследования*. М.: Статистика, 1970. С. 112–124.
4. Чуйко Л.В. Браки и разводы. М.: Статистика, 1975. – 175 с
5. Історична демографія України. *Вікіпедія*: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
6. Державна служба статистики України: статистичний збірник «Природний рух населення України». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/06/zb_pnr_u_2018.pdf
7. Євростат: показники шлюбів та розлучень. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
8. Підгорний А. З. Соціально-демографічна статистика: підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самоєнкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська / за ред. А. З. Підгорного. – Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2017. – 450 с.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 6

Частина II

**Одеса
2020**